



İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA)

BALKANLAR'DA İSLÂM MEDENİYETİ
ULUSLARARASI ÜÇÜNCÜ SEMPOZYUM TEBLİĞLERİ

Bükreş, Romanya / 1-5 Kasım 2006

İstanbul 2011

KOSOVA-PRİZREN'DEKİ OSMANLI ESERLERİNİN ARŞİV BELGELERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI ÜZERİNE BİR DENEME

Esmâ Arıcan

Sunuş

Bu çalışmada Kosova-Prizren'de varolan bazı Osmanlı eserleri Osmanlı arşivlerinde bulunan belgeler eşliğinde tanıtılacaktır. Bu çalışma, Osmanlı belgelerinde Prizren şehrindeki yapıların izini sürmeyi amaçlayan bir nitelik taşımaktadır. Kuşkusuz, Kosova'daki bütün Osmanlı eserlerinin (cami, medrese, han, çeşme, köprü, hamam vb.) bu eserlerle ilgili tüm Osmanlı arşiv kayıtlarını ele alınması bir sempozyum bildirisi hacmini çok üzerinde bir çalışma gerektirmektedir. O nedenle bugün Türk nüfusunun yoğunluklu olarak bulunduğu Prizren şehri konu için çalışma alanı olarak seçilmiştir.

Kosova Yugoslavya'nın dağılmasını izleyen yıllarda ortaya çıkan krizlerden ve 1999'da doruk noktasına ulaşan çatışmalardan sonra ciddi bir "kimliksizleştirme" veya "Türk Kültür Varlıklarından Arındırma" problemiyle karşı karşıya kaldı.¹ Silahlı çatışmalarda öncelikle Kosova'nın kimliğini oluşturan nüfus ve tapu kayıtlarının yok edilmeye çalışılması bu tehdidi açıkça ortaya çıkardı. Dolayısıyla Kosova bugün sadece yaşama çevresi olarak değil aynı zamanda kimlik olarak da yeniden yapılanma sürecini yaşamaktadır.

Bu çalışma hazırlanırken, sözünü ettiğimiz yeniden inşa sürecinde maddi ve manevi kaynakların temelleri ve kökenleri açısından bazı bilgilere ihtiyaç duyulacağı fikrinden hareket edilmiştir. Dolayısıyla bu çalışma Prizren'deki bazı eserlerin izini Osmanlı belgelerinde -kısıtlı ölçülerde- sürmeye çalışan bir incelemedir. İncelemenin daha doyurucu olmasını engelleyen en önemli unsur Vakıf-

¹ Bu sorun sadece Kosova'da değil eski Yugoslavya'nın diğer bölgelerinde de örneğin Bosna-Hersek'te, Makedonya'da yaşanmaktadır. Türk kültür varlıkları tamamen ortadan kaldırılıp yerine başka binalar yapıldığı gibi, restore edilerek Türk isimleri değiştirilebilmektedir.

lar Genel Müdürlüğü Arşivi'ndeki şartlar olmuştur. Zira incelemeye konu olan vakfiyelerin ancak birkaçına ulaşılabılmıştır. Geri kalan çok sayıdaki vakfiye ise revizyonda olmaları nedeniyle görülememiştir. Ancak ekteki listede verilen tüm vakfiyelerin incelenmesi bu çalışmanın başlangıçtaki hedefine ulaşmasını sağlayabilecekti. Bu çalışmanın hem başka bölgeleri kapsayacak kendi çalışmalarımızla hem de diğer araştırmacıların çalışmalarıyla çok daha kapsamlı eserlere küçük bir başlangıç olmasını diliyoruz.

İncelememiz öncelikle Prizren'deki eserlerin tanıtımına yönelik bir çalışma değildir. Zaten bu konuda birkaç envanter çalışması mevcuttur. Bunların ilki Raif Vırmiça'nın "**Kosova'da Osmanlı Mimari Eserleri**" adlı çalışmasıdır.² Eser büyük boy ve bol görsel malzemelidir. Hamit Altıparmak'ın Prizren eserleri üzerine yaptığı incelemeler bir araya getirilerek "**Kosova-Prizren'de Osmanlı Eserleri**" adıyla Osman Baymak tarafından yayınlanmıştır.³ Üçüncü envanter çalışması ise Mehmet Z. İbrahimgil ve Neval Konuk tarafından, Türk Tarih Kurumu'nun "**Yurt Dışındaki Tarihi Türk Eserlerinin Tespiti Projesi**" kapsamında gerçekleştirilmiş ve iki cilt olarak yayınlanmıştır.⁴ Halen Prizren'de 27 tane cami mevcuttur. 2 tane yeni cami inşası sürmektedir(ki bunlardan birisi olan Mahmud Paşa Camii hakkında aşağıda bazı bilgiler sunulmuştur).

Seçilen Eserler

Fethiye Camii (Cuma Camii-Atik Camii)

Bu yapı daha önce kilise iken (Sveta Bogorodista Levişka kilisesi) fetihten sonra (21 Haziran 1455) camiye çevrilmiştir. Bu esnada kilisenin çan kulesinin dört yanındaki açıklıkları kapatılmış ve minare eklenmiştir. Fetih'e izafeten adı –pek çok benzerleri gibi- Fethiye Camii olarak değiştirilmiş ise de Osmanlı belgelerinde Fatih Sultan Mehmed Han Camii olarak kayıtlıdır. Fethiye Camii'ndeki müezzin ve mütevellilerin vazifeye tayin edilmeleri ve oranın mukataasından vazifeye alındıklarına dair arşiv belgeleri mevcuttur.⁵ Fethiye Camii'nde; imam, hatip ve müezzinler maaşlarının bir yıllığını peşin alırlardı. Bu maaş durumu Mustafa Bey Camii'nde de geçerliydi.1918 yılına kadar camii durumunda iken

² Raif Vırmiça, *Kosova'da Osmanlı Mimari Eserleri*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yay., 1999.

³ Hamit Altıparmak'ın *Tüm Bilimsel Çalışmaları, Kosova-Prizren'de Osmanlı Eserleri*, (Yayına haz: Osman Baymak) Prizren, Bay yayınları, 2001.(Metinde bundan sonra *Baymak*)

⁴ Mehmet Z. İbrahimgil-Neval Konuk, *Kosova'da Osmanlı Mimari Eserleri*, Ankara, TTK yay., 2006.

⁵ BOA, *Cevdet, Evkaf*,No:15423, 15378

I.Dünya Savaşından sonra 5 Haziran 1923'te camii tekrar kiliseye çevrilmiştir. Bu çevrilme sırasında minare ve Osmanlılarca yapılan bütün ilaveler yıktırılmıştır. Bina halen ayakta. Uzun yüzyıllar Cuma Camii⁶ olarak hizmet eden yapı şimdilerde kilise olarak şehri hüznle selamlamaktadır. Bu eser Balkanlarda Osmanlı kimliğinin silinmesi çabalarının çarpıcı bir örneğidir.⁷

Mahmud Paşa Camii

Bugün elimizde bulunan vakfiyelerden birisi Mahmud Paşa Vakfisi'dir. Bu vakfiye mevcut bazı bilgileri tekrar gözden geçirmemizi gerektirecek kayıtlar içermektedir. İbrahimgil-Konuk, Osmanlıların bölgeden ayrılmasından sonra yapılan bir camiye kalede var olan ve yıkılan Mahmud Paşa Camii'nin kitabesinin takılmış olduğundan söz ederler. Bu nedenle de bu yeni camii Mahmud Paşa Camii olarak adlandırılmaktadır. Kitabedeki tarih 2 Aralık 1833 (H. 19 Receb 1249) tarihini taşımaktadır.⁸ Bu durumda Kaledeki caminin yapım tarihini 1833 olarak kabul etmeliyiz. Ancak İbrahimgil-Konuk, eserlerinin başka bir yerinde kaledeki saat kulesinden söz ederken “..Saat kulesi, inşa kitabesine göre hicri 1231'de (Miladi 1815-16) Mahmud Paşa tarafından inşa ettirilmiştir.Mahmud Paşa'nın Prizren Kalesi'ndeki camisinin inşaatından 3 yıl önce, Prizren Kalesi'nin kente bakan duvarında bir saat kulesi yaptırdığı...”⁹ kaydını düşmüşlerdir ki, bu durumda Kale Camii'nin inşa tarihi 1818-1819 olmalıdır. Vakfiyenin tarihine bakılarak bu tarihin daha doğru olduğu düşünülebilir.

Ayrıca yine aynı yazarlara göre bu yeni cami ile Mahmud Paşa'nın kitabe dışında bir ilişkisi bulunmamaktadır. Oysa Mahmud Paşa Vakfisi'nde Kale Camii'nden başka, Paşa'nın, Konağının yakınında yaptırmış olduğu başka bir camiden ve caminin yanında yaptırdığı sıbyan mektebinden ve sekiz odalı bir medreseden söz ettiğini görmekteyiz. Bu durumda Mahmud Paşa'nın iki ayrı camiinden söz edebiliriz. Vakfiye caminin yapımından sonra medrese faaliyete geçeceği zaman kaleme alınmıştır. 21 Rebiü'l-ahir 1247 (29 Eylül 1831) tarihini

⁶ Aynı Belge.

⁷ Benzer şekilde Ohri'de Osmanlı döneminden kalma külliye yıkılarak yerine 2003 yılında yapımı tamamlanmış olan bir katedral yapılmıştır. Yapının bu “külliye yerini yapmış olma” özelliği Hıristiyan ahali arasında derin bir etki yapmış olmalı ki sözünü ettiğimiz katedral bugün neredeyse bir hac yeri gibi kutsal görülmektedir. Külliye kalan ve kime ait olduğu net biçimde bilinmeyen bir türbe ise UNESCO tarafından korumaya alınmıştır.

⁸ İbrahimgil-Konuk,c.II. s.691

⁹ İbrahimgil-Konuk,c.II. s.982.

taşımaktadır.¹⁰ 1833 tarihli kitabe ise muhtemelen vakfiyenin kaleme alınmasından sonra Mahmud Paşa'nın yaptırdığı eserlerden birine ait olsa gerektir.¹¹

Bugün Osmanlı mirasına ait güncel problem ise bu ikinci Mahmud Paşa Camii ve daha önceden ortadan kalkmış olan sıbyan mektebi ve medresenin yerine yapılan caminin Mahmud Paşa'nın hatırasını ve dolayısıyla da Osmanlı kimliğinin izlerini devam ettirip ettirmeyeceğidir. Endişemiz yeniden yapılan binanın eski hatıraların izlerini tamamen ortadan kaldırarak yeni bir kimlikle ortaya çıkma ihtimalidir. Böyle bir ihtimal uzun yıllar bölgede mutasarrıf olarak kalan ve vakfiyesinde pek esere yer veren¹² Mahmud Paşa'nın aziz hatırasını incitecektir.

Seydi Bey (Kurila) Camileri

Bugün Prizren'de, 1642-1644 yıllarında Mısır Valisi olan Maksut Paşa'nın¹³ kardeşi olan Seydi Bey tarafından yaptırılan iki cami bulunmaktadır. Literatürde bazı karışıklıklara yol açan bu iki eser hakkında şunları söyleyebiliriz:

Bunlardan birincisi Kurila semtindeki mescit¹⁴ ve mescidin yanındaki camidir. Mescit bugün Kuran Kursu olarak kullanılmaktadır.

İkincisi ise merkezdeki cami olup Avusturya'nın 1689'daki işgalinden sonra meydana gelen tahribatta, 1811'de, 1873'te ve son olarak 1988'de onarımlar geçirek birçok değişikliğe uğramıştır.¹⁵ Yapı dikdörtgen planlı, kırma bir çatıyla örtülüdür. Dış görünümünü sıradan bir evden ayıran unsur minaresidir.¹⁶ Yerel ahali arasında Seydi Bey Camii olarak benimsenmiş olan bina günümüzde asli fonksiyonunu korumaktadır.

¹⁰ Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi, *Defter No:987 Sayfa No:0209*

¹¹ Yıkılan binalara ait kitabelerin başka binalara hatta başka şehirlere götürülmesi zaman zaman rastlanan olaylardandır. Örneğin bugün Ukrayna'da bulunan İsmail Kalesinin çeşmesine ait kitabe bugün Romanya/Yaş şehri müzesinde bulunmaktadır.

¹² Mahmud Paşa Vakfiyesinde kendi yaptırdığı iki cami ile sıbyan mektebi ve medresenin dışında, Bayraklı Camii'ne bayrak asmakla görevli alemdara, Levişah-Kâtip Sinan Camii imam hatibine, kale içi bahçevanına ödenecek miktarlar yer almaktadır.

¹³ Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmani*, (eski yazıdan aktaran: Seyit Ali Kahraman) İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yay. 1996. c.3 s.929.

¹⁴ BOA, *Cevdet Evkaf*, *Belge No: 19897*.

¹⁵ İbrahimgil-Konuk, II/711.

¹⁶ Baymak,241



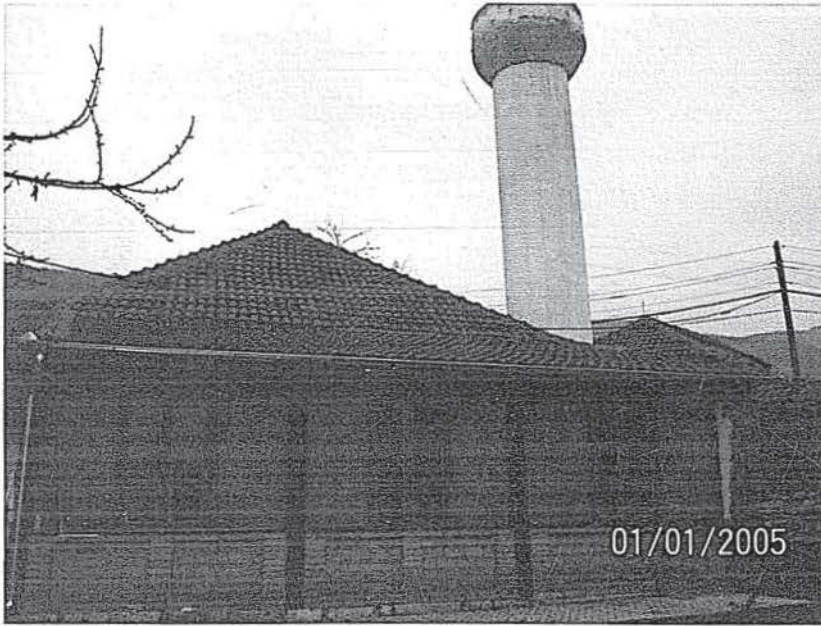
Üstte: Kurila semtinde Kuran Kursu olarak kullanılan mescit



Altta: Kurila Camii'nin son restorasyondan sonraki durumu

Yukarıda bu iki caminin varlığının literatürde karışıklığa yol açtığından söz etmiştik. Örneğin İbrahimgil-Konuk bu iki eserden sadece Seydi Bey Camii'ni envanterlerine almışlardır. Dr.Hamit Altıparmak'ın bilimsel çalışmalarını derleyen Osman Baymak ise iki eseri ayrı verirken ortak kayıtları nakletmektedir. Kurila Camii ile ilgili verilen kayıtlar şöyledir:¹⁷

...Tahir Efendi, Seydi Bey'in Kurila'da bir mescit kurduğunu bildirmektedir. Seydi Bey'in Prizren'de kurduktuğu öteki cami Şadırvan civarındaki Melami Tekkesi bitişiğinde, Bistriça suyunun sol kıyısında Lenin adını taşıyan sokakta, Şaip Ağa'nın evinin doğusunda bulunmaktadır. Bu caminin 1226(1811) yılında tamir edildiğini gösteren kitabesine göre, bu tarihten çok önce yapıldığı kesindir. Böylece Kurila'daki Seydi Bey Camii'nin de 1811 yılından daha önce yapıldığı anlaşılmaktadır. Dr. Ekrem Hakkı Ayverdi caminin ilk inşaatına 1650 yıllarında başlandığını ileri sürmektedir. Kent merkezinde ve Kurila'daki bu cami arasında onarımı yapılan ilk bina büyüklüğü, bodur minaresi ve görünüş şekli aynıdır. Buna Kurila'daki mescidin camiye dönüştürüldüğü zaman minaresinin kent merkezindeki Seydi Bey Camisi'nin minaresine benzer şekilde yapılmasına önem verilmiştir...



Merkezdeki Seydi Bey Camii

¹⁷ Baymak, s.241.

Seydi Bey Camii ile ilgili kayıtlar ise şu şekilde karşımıza çıkar:¹⁸

*“...Caminin 1811 yılında tamir edildiğine ait olan kitabe caminin bu yıldan çok önce kurulduğunu kanıtlamaktadır. Caminin Seydi Bey tarafından kurulduğu bu kitabelerde de belirtilmiştir ve Prizren ahalisi bugün de bu camiyi **Seydi Bey Camisi** olarak bilmektedir. 1874 yılında Prizren Müftüsü ve Mehmed Paşa Medresesi Müderrisi olan Prizrenli Mehmed Tahir bir menakıbında Maksud Paşa'nın ve Kasım Bey'in kardeşi olan Seydi Bey'in tüm namaz vakitlerinin kıldığı bir camii kurduğunu ve Kurila'da da bir camii yaptırdığını bildirmektedir. Dr. Ekrem Hakkı Ayverdi Seydi Bey Camiinde yaptığı incelemeler sonucu olarak bu camiinin ilk inşaatına 1650 yıllarında başladığını belirtiyor...”*

Görüldüğü üzere Ayverdi'nin Seydi Bey Camii olarak bilinen bina için yaptığı belirlemeler Kurila Camii için de kullanılmış olmaktadır. Ancak diğer taraftan Seydi Bey tarafından yaptırılan iki caminin başlangıçta birbirine benzedikleri kaydı oldukça kıymetli bir bilgidir.

Mustafa Bey Camii

Prizren Şehir merkezinde, bugünkü Yenipazar mahallesinde ve Osmanlı döneminde kurulmuş Belediye Binası karşısında bulunmaktaydı.¹⁹ 12 Şubat 1950'de meydana gelen büyük bir fırtınada caminin minaresi yıkılmıştır. Bununla birlikte camide ibadete devam edilmiştir. 1952 yılında cami yıkılarak, avlusundaki bütün mezarlar ortadan kaldırılmış ve arsası temizlenerek üzerine Hal binası yapılmıştır. Bu olay, Prizren Müslüman halkında büyük üzüntü yaratmıştır.²⁰ Prizren'de silinen Osmanlılara ait izlerden birisi olarak hafızalarda yaşamaktadır.

Kâtip Sinan Camii (Levişah)

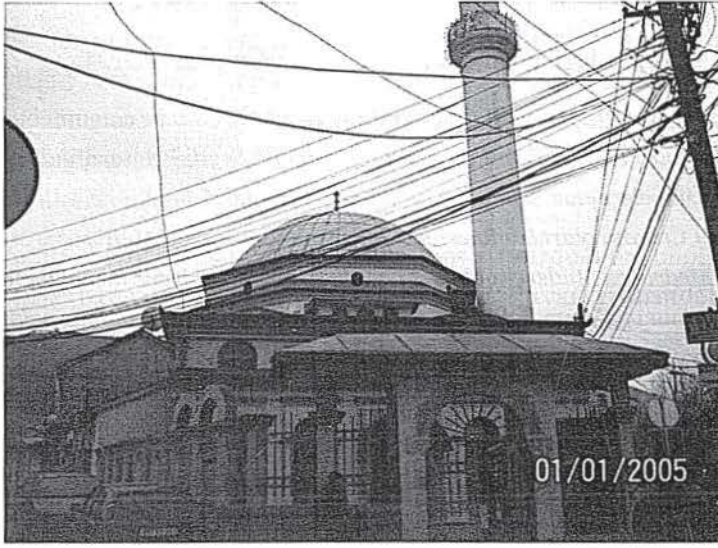
Prizren-Priştine yolu çıkışında Levişah mahallesindedir. Prizrenliler bu camiye “Küçük Cami” de derler. Sekizgen kasnak üzerine oturmuş kubbesi ve minaresiyle güzel bir camidir. 1591 yılında yapılmıştır. Banisi belli değildir. Ancak bir Horasan ereni olduğuna inanılan Veli Şah adına yaptırıldığı rivayeti vardır.²¹ 1861 yılında Prizren valisi olan Rüstem Paşa cami için dükkân vakfetmiştir.

¹⁸ Baymak, s.267.

¹⁹ BOA, Cevdet, Evkaf, No: 15386, 15423

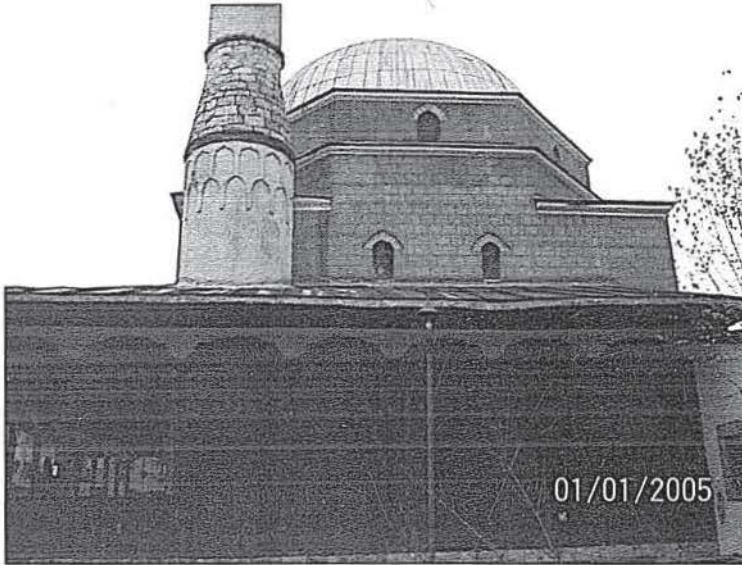
²⁰ İbrahimgil-Konuk, II/965.

²¹ Baymak,233.



Katip Sina Camii'ndeki din görevlileri Rüstem Paşa Vakfı yapılarında, şartlı vazife ile göreve tayin edilmişlerdir. Rüstem Paşa'nın Prizren'de ve onun etrafında bulunan bazı köylerde çok sayıda arazilerinin bulunduğu vakıfnamelerden anlaşılmaktadır.²² Halen cami olarak kullanılmaktadır.

Gazi Mehmed Paşa Camii (Bayraklı)

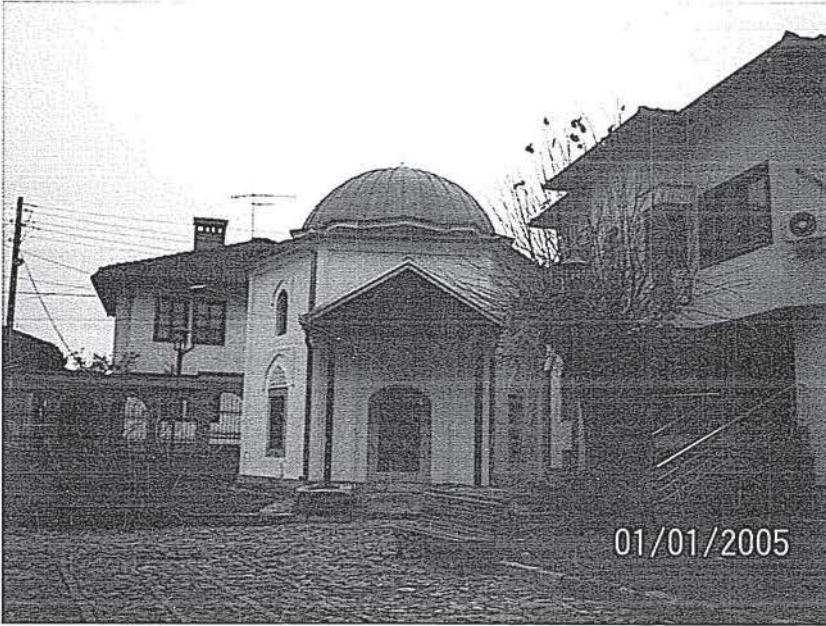


²² BOA, Cevdet, Evkaf, No: 24922

Aksu (Bistriça deresi)'nin sağ kıyısında kurulmuş Gazi Mehmed Paşa külliyesi halkın "Bayraklı" olarak adlandırdığı camii, medrese, müderris evi, kütüphane, şadırvan, türbe ve kuzeye doğru elli metre uzaklıkta çifte hamam gibi binalardan oluşmaktadır. Banisi Köstendil Sancak Beyi Gazi Mehmed Paşa'dır.²³ Yapılış tarihi kitabesinde H.981 (Miladi 1573-74) olarak verilmiştir.²⁴

Bayraklı Camii

Prizren'in en büyük, en önemli ve merkez camilerinden biri sayılmaktadır. Prizren mutasarrıflarından Mehmed Paşa vakfı eserlerindedir. 5 vakit ezanın aynı anda okunması için, işaret olarak, camiinin alemine gündüz bayrak çekilmesini, akşamleyin de bir fenerin yanmasını emrediyor. Minareye bayrak çekilmesi için vakfiyesinde bir alemdar tayin edilmesi hususu yer alır. 1798 yılında olagelen bu olaydan sonra günümüze kadar Prizren halkı bu camiye "Bayraklı Camii" derler. Bu adın nereden kaynaklandığı Rüstem Paşa vakıfnamesinden anlaşılmaktadır.²⁵ Bu nedenle Prizren halkı "Bayraklı Camii" olarak adlandırılır.



Bayraklı Camii'nin yanında İslam İlimleri Kütüphanesi Binası

²³ İbrahimgil-Konuk, II/596.

²⁴ Baymak,253.

²⁵ Baymak, 43.

Caminin banisi Mehmed Paşa için Sicill-i Osmani'de şu kayıt vardır:²⁶

Mehmed Paşa (Han): Dulkadirli Şahrüh evladından olup Aleaddin'in vefatında İran'a firar etmiştir. Sonra Tebriz'de 940'da (1533/34) I. Süleyman'a (Kanuni) sığındı ve Erzurum valisi oldu. Sonra Rumeli'ye naklolunup Niğbolu ve Köstendil sancakları verildi.950'de (1543/44) Bosna valisi olup 951'de (1544) ayrıldı. Bir aralık Semendire beylerbeyi oldu. Sonra emekli olup Akçakızanlık'da 977'de (1569/70) vefat etmiştir. Soyü kalmadı. Hayrat yaptı. Kendisine "Cenab" diye yazılırdı. Kardeşi Ali Bey dahi birlikte gelip Çemişgezek beyi olmuştur. Cami bugün ibadete açıktır.

Hacı Ali Camii

Caminin inşa kitabesi olmadığından yapımıyla ilgili kesin bilgimiz yoktur. Yapının yerinde önceleri bir medresenin bulunduğu ve daha sonra H. 989 (Miladi 1581) tarihinde inşa edildiği, Tahir Efendi Menakıbı'nda verilmektedir.²⁷ Bu menakıpta yer alan "Ali Hoca adıyla anılan müderris efendi de şehrimizde bir cami inşa etmiştir" kaydı arşiv belgelerince de doğrulanmaktadır. Halk "Ali Hoca Camii" olarak adlandırmaktadır. Müderris Ali Efendi, medrese de müderris olduğundan dolayı, bu unvanla birlikte anılmaktadır.²⁸ Cami 1975 yılında bilinmeyen bir nedenle çıkan yangın sonucu tamamen yanmıştır. 1979 yılında başlayan onarımlar sonucunda cami bugünkü şeklini almıştır. Yapı, en son 1988 yılında bir onarım geçirmiştir. Bu onarımda, camiye bitişik olan müderris Ali Efendi'nin hasara uğrayan türbesi yıkılıp, ortadan kaldırılmıştır. Bugün cami avlusunda Müderris Ali Efendi'nin yeni yapılmış mezarı yer almaktadır. Cami günümüzde ibadete açıktır.

Hacı Kasım Camii

Hacı Kasım Camii Bistriça Suyunun sol tarafında; İslahana ve Tabakhane mahallerini bağlayan Hacı Kasım Mahallesindedir. Bu camiye yaşlı Prizrenliler "Toska Camii" veya "Kukli Bey Camii", genç Prizrenliler ise "Hacı Kasım Camii" olarak adlandırlırlar. Anadolu'dan görev icabı olarak Prizren'e gelen baytar Hacı Kasım'ın adını taşıyan bu camiinin ilki mescit olarak kurulduğu Hicri 919 (Miladi 1526) yılında yazılan Kukli Bey vakıfnamesinden²⁹ öğreniyoruz.

²⁶ Mehmed Süreyya, *Sicil-i Osmani*, c.IV. s.1055.

²⁷ İbrahimgil-Konuk, II/702.

²⁸ BOA, *Cevdet, Evkaf*, No:13832, 17779.

²⁹ BOA, *Cevdet, Evkaf*, No:1188.

Bugün caminin iç kapısı üstünde, mermer üzerine sülüs ile çapaşık yazılı kitabeden Hicri 1247/1831-32 yılında Prizren valisi Mahmut Paşa vefat etmiş bulunan annesi Hatman hanımın ruhi için camiyi tamir ettiği anlaşılmaktadır. Duvarları kerpiç ve hatıldandır. Binası çatılıdır ve Prizren'in el yapımı kiremitleriyle örtülüdür. Sağ tarafta bulunan minaresi kesme taştan yapılmıştır.³⁰

Arasta Camii



Camiden geriye kalan minarenin görünüşü

XVI. yüzyılda yapılan cami 1963 yılında yıkılmış ve geriye minaresi kalmıştır.³¹ Bu eser de silinmeye çalışılan izlerden birisidir. Hatta yerel ahali arasında Musevilerin şerefine alt kısmına Yahudi yıldızı yerleştirdikleri ve böylelikle binayı kendilerine mal ettikleri yolunda rivayetler bulunmaktadır.

EK 1: Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivindeki Prizren Vakıflarına İlişkin Kayıtlar

Vakıf Adı	Tarihi	Def. No:	Sayfa
Abdülfettah Efendi b. Behlül Ef. b. Hüseyin	8.06.1318	990	0033
Abdullah b. Mürsel	19.10.1321	990	0089
Mehmet Paşa	10.01.988	989	0073

³⁰ Baymak, s.219.

³¹ Baymak, 207-208.

Vakıf Adı	Tarihi	Def. No:	Sayfa
Bayram b. Ali	15.03.1297	988	0233
Halil Ağa b. İsmail ve kardeşi	10.08.1328	600	0043
Destan Efendi b. Sayid Ağa	22.08.1317	990	0051
Mahmud Paşa b. Taha Paşa	21.04.1247	987	0209
İsmail Bey b. Beytullah Bey	25.11.1278	583	0186
Malik Ağa b. Maksut	20.08.1302	988	0271
Ethem b. Tahir	25.07.1325	990	0061
Mehmed Emin Paşa b. Tahir Paşa	20.05.1247	632	0171
Mehmed Said Paşa b. Tahir Paşa	01.03.1222	581	0441
Mehmed Bey b. Hayreddin Bey	10.10.944	590	0198
Hayrullah Ağa b. Bahtiyar	01.08.1315	990	0025
Hızır Ağa b. Abdulvehhab	26.11.1324	990	0021
Mehmed Efendi b. İbrahim (Yazar Mehmed Efendi b. İbrahim)	01.01.1282	988	0039
Muhsin Ağa b. Veli	15.05.1325	601	0154
Osman Ağa b. Hasan Ağa	29.09.1327	990	0059
Mehmed Şakir Efendi b. Ali	15.07.1307	989	0027
Sayid b. Reşid	19.04.1303	989	0023
Mehmed Kamil Efendi b. Ali	15.01.1302	989	0033
Ömer b. Zünnun	10.09.1307	989	0029
Salih b. Elmas	05.02.1310	989	0166
Selim Ağa b. Abdullah	08.06.1308	989	0037
Süleyman Ağa b. Zalbahar (Zülbahar) Ağa	18.02.1323	596	0105
Şemseddin b. Hüsvrev	09.08.1318	989	0146
Vahiyüddin Efendi b. Yusuf	23.12.1300	988	0236
Mustafa b. Nuhi	01.02.1318	989	0172
Muhtar Ağa b. Abdullah	24.07.1302	988	0261
Mehmed Paşa Camii Şerifi	29.12.1118	652	0110
İsmail Ağa b. Halit	15.06.1330	991	0051
Penbe Binti Receb Ağa	18.09.1328	991	0054